

HANYŻ (68) *sb m*

hanyż (48), **anyż** (20); hanyż *Murm* (2), *Mymer*¹, *SienLek* (13), *Calep* (2), *LatHar*; anyż *Mymer*² (2), *MurzNT*, *Oczko*, *WujNT*; hanyż : anyż *FalZioł* (28 : 14), *Mącz* (1 : 1).

a jasne.

sg *N* hanyż (21). ◇ *G* hanyżu (24). ◇ *A* hanyż (8). ◇ *I* hanyż(e)m (15).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. bot. *Pimpinella Anisum L.* (Rost); roślina z rodziny baldaszkowatych i jej nasiona używane w lecznictwie (w pewnej ilości przykładów może to byc nazwa kminu, *Carum carvi L.*); *anisum Murm*, *Mymer*¹, *Mymer*², *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *anicetum Mącz*, *Calep*, *Cn* (60) : *Murm* 115; *Mymer*¹ 17v; *Mymer*² 17; Spaprothką ma być zawżze warzany hanyż/ s kminem/ ábowiem rychley wiathry wypędziłz z żywota. *FalZioł* I 98d; Anifium. Anyż. ANyż iefth ciepły y fuchy wteżecim [.] ftopniu Ieft to nafienie flodkie z niekthorego ziela ktore tymże imieniem zową *FalZioł* III 16a, I 99a, 101a, 103d, 119c, 139a (42); *Anisum vel Anicetum*, *Aniż*. *Mącz* 10c; Hányż wierciány z piwem álbo z winem ná noc piy *SienLek* 56, 8, 9v, 54 [2 r.], 87, 90 (11); A iefliby nápárzenia trzebá/ biorą miętki/ fzałwiéy/ piołunu/ fányty/ lebiódky/ oboiéy po gárści/ kwiećia lówándowégo/ fpicánárdowégo/ po pól gárści / ányżu/ fenicułu/ coryándru/ pófzczubácy *Oczko* 33; *Calep* 70b, 71b; [ANISVM. Hányż. TO źiółko piérwéy w Polfce nie było wiadomé/ przeto pófpolicie kmin polny mieniono hányżem. *UrzędowHerb* 24b (*Linde*).]

2. bot. *Anetum graveolens L.* (Rost: koper); koper, roślina z rodziny baldaszkowatych i jej nasiona używane w lecznictwie i w kuchni; *anethum Murm*, *Mymer*² (5) : *Murm* 115; *Anetum Tylle Anyż*. *Mymer*² 16; Bieda wám Doctorowie i Pharifeufzowie obłudni/ że dawacie dzieśięcinę/ zmiętki (*marg*) I kopru (–) anyżu [*anethum*] i kminu/ a co wzakonié (*marg*) ważniéifzego (–) ciężfłzego toćcie opuścili *MurzNT Matth* 23/23 [*przekład tego samego tekstu* (2)]; *LatHar* 128; *WujNT Matth* 23/23.

3. bot. Zestawienie: »hanyż polny« = prawdopodobnie *Carum carvi L.* (Rost: polny kmin); kmin, roślina z rodziny baldaszkowatych i jej nasiona używane w lecznictwie [szyk 1 : 1] (2) : pić ma ten co go glifty trapią. Albo wodę w ktorey fzántá nápoły wywrzáłá/ álbo poley spolnym hányżem. *SienLek* 103, 136v.

4. bot. Zestawienie: »czarny hanyż« = *Nigella Damascena L.*; czarnucha, roślina z rodziny jaskrowatych i jej nasiona używane w lecznictwie (1) : *Melanthium*, herba, Czarny koryándér álbo czarny hányż. *Mącz* 214a.

Synonimy: 2. koper; 3. »kmin polny«.